

La Conferència de pau sobre l'Orient Mitjà comença a Madrid

Les llàgrimes de massa anys

El passat ha planejat sobre les primeres hores de la Conferència de pau sobre l'Orient Mitjà que se celebra aquests dies a Madrid. Cap de les parts implicades vol oblidar, i malgrat les declaracions de bona voluntat els acords encara no han aparegut en l'escenari.

Eren les vuit del vespre del 29 d'octubre. Uns xiquets van pujar a cavall de l'estàtua que representa un ós encarat a un arbre, en un racó de la Puerta del Sol. Van embolcallar l'ós amb un mocador palestí. La mare d'un dels xiquets va cridar en espanyol: "Faisal, levántalo más arriba". Allò que havia d'alçar no era una altra cosa que un retrat de Iàsser Arafat, el gran absent de la trobada. Al seu costat una colla més de fills de palestins començà a cridar "¡Arabia Falestin!". Els ulls dels pares es van humitejar en la fredor nocturna. Els vailets feien la V de la victòria amb les seues petites mans mentre continuaven cridant, ara en àrab, ara en anglès, ara en espanyol. Desplegaren una bandera amb ulls lluents. Uns ulls estranys. Per a uns podrien ser els ulls d'un fanatisme poc rigorós. Per a altres uns ulls emocionats d'amor. Eren els mateixos ulls que tenia, al matí següent, John Frick Root. John, un advocat de Nova York la dona del qual va morir en l'atemptat contra un avió de la Panam, era a la porta del palau Reial. Brandava una foto seua i de la seua estimada Hanne-Maria. S'havia casat amb ella quatre mesos abans que una bomba, probablement siriana, rebentara el vol 103 sobre el petit poble de Lockerbie, a Escòcia. 270 homes, dones i xiquets hi van morir, i ara John se sentia obligat a recordar-ho davant el president Bush. Ho feia amb diverses pancartes portades per ell i els seus amics, un dels quals era un rabí jueu nord-americà: "Stop the killer!", deia una. En un moment determinat improvisà un discurs que acabà entre llàgrimes: "Hanne, et vull i sempre et voldré".

Entre les llàgrimes del passat, doncs, s'obria una conferència que en els primers compassos no havia deixat gaire espai a l'esperança. Una setmana bans l'exèrcit i la policia d'Israel havien acon-

seguit el trist rècord de matar al jove número mil des de l'inici de la *intifada*. Atrapats entre dos focs, molts palestins van saludar l'inici de la conferència atacant la celebració. Nou morts jueus en les hores prèvies a la cerimònia inaugural no presagiaven tampoc res de bo.

La història de Palestina ha estat dramàtica des de la fundació de l'estat d'Israel, l'any 1948. La guerra de la independència de 1948, la batalla pel Sinai de 1956, els sis dies de juny de 1967, el Yom Kipur de 1973, la invasió del Líban en 1982 i la *intifada*, desencadenada el 1987 en el ghetto de Iabàlia, han sumat molts morts, moltes famílies trencades, moltes absències forçoses a les quals era inevitable referir-se aquests dies a Madrid.

Les delegacions no van saber (potser no calia, potser no hauria estat just) sostroure's a l'amarg passat abans de parlar de pau. Ningú hi anava amb la intenció de cedir. No era aquell el lloc.

I així la conferència començà amb els discursos protocolaris del president espanyol Felipe González, set minuts, i dels presidents Bush i Gorbaxov, vint minuts cadascun. El discurs del líder soviètic resultà patètic malgrat els seus esforços de dissimular. Parlà més del seu país que del problema que l'havia portat a Madrid. El discurs de Bush, en canvi, va reflectir el gran poder que atesora ara mateix aquest país. Bush dictà el guió que Gorbaxov, amb més o menys reticències, hi interpretà.

Les claus d'aquest guió van ser les següents: les negociacions bilaterals han de començar de manera immediata i en un any els palestins han de ser autònoms; la clau de la pau és la retirada israeliana dels territoris ocupats, el reconeixement de les fronteres segures per a tothom i el respecte als drets dels palestins. El discurs de Bush, el primer dia de les sessions, va ser, segurament, el més programàtic dels tots i un dels més ben elaborats.

La sessió més esperada, però, havia d'arribar dijous amb els torns de paraula d'israelians, jordans i palestins.

El primer a ocupar la trona va ser Yitzhak Shamir. Hi havia una forta expectació per seguir les paraules d'aquest jueu polonès, terrorista convicte en l'època de la lluita per la independència. Shamir té una ben guanyada fama d'home directe i contundent. Però, tot i que el seu cap de premsa havia promès de manera insistent "proposicions espectaculars", el discurs del primer ministre israelià es va reduir, pràcticament, a una llarguíssima lliçó històrica sobre els orígens de l'estat d'Israel i, més enllà, sobre les més que innegables fatalitats històriques que han caigut sobre els jueus al llarg del segle. Però ni una paraula sobre les reivindicacions dels àrabs. L'única referència als palestins va ser per a equiparar-los al terrorisme. I va deixar caure una mentida calculada quan demanà als pobles àrabs que denunciaren "la Carta Nacional Palestina, que declara com a objectiu la destrucció d'Israel". Des del 1988 això és fals.

Després de Shamir va prendre la paraula el Dr. Kamal Abu Yaber, representant en la conferència del regne de Jordània. De tots els delegats és Yaber el que s'ha guanyat una simpatia més general per les seues brillants i iròniques respostes durant les conferències de premsa. Yaber parlava exclusivament en nom de la part jordana de la delegació conjunta de jordans i palestins. Aquest detall ha estat a punt d'aconseguir que la conferència fera aigües.

Israel es va negar des del primer moment al fet que Palestina tinga una delegació com a tal i imposà la condició que els palestins acudiren a la conferència integrats en una delegació conjunta amb els seus veïns jordans (perquè l'estat d'Israel considera que els palestins són jordans i proud). Els organitzadors van salvar l'escull acceptant les condicions

Bush, Hussein, Gorvatxov, Arafat, Hafiz al-Assad i Shamir.

ARXIU

de Tel Aviv i esperant que aquest fera pública la decisió d'anar a Madrid. I una volta en aquest punt, van sorprendre la delegació jueva en anunciar que la delegació jordano-palestina tindria dos caps i dues intervencions separades. Va anar d'un pèl que Israel se'n retirara, però la convicció que no podia córrer amb la càrrega d'haver trencat la trobada pogué més. Un segon obstacle important vingué quan un dels delegats palestins anuncià que ell era de l'OAP (Israel havia posat com a condició també que cap membre de la delegació fóra de l'OAP). De nou els israelians, cal suposar que sota la severa admonició dels americans, hagueren d'engolir quinina.

El discurs de Kamal Abu Yaber va plantejar en pocs minuts el tema central de la conferència: Pau per territoris. Que els israelians abandonen els territoris ocupats, permetent la creació d'un estat palestí, a canvi que els països àrabs proclamem el seu reconeixement de l'e-

xistència d'Israel (avui només el reconeixen Egipte i Palestina). La vespra, el secretari d'estat nord-americà James Baker havia donat un impuls definitiu a aquesta consigna quan va dir que les resolucions 242 i 338 de les Nacions Unides porten de manera clara a la tesi de pau per territoris. Abu Yaber va dir: "La pau ha d'estar basada en les resolucions 242 i 338 del Consell de Seguretat de les Nacions Unides". L'objectiu és la pau real. I nosaltres volem emfasitzar que la resolució 242 està basada en els principis de la inadmissibilitat de l'adquisició de territoris per mitjà de la guerra i en l'intercanvi de terra per pau.

Passada l'hora de dinar vingué el moment de prendre la paraula per al doctor Haidar Abdul al-Xafi, el president de la Creu Roja, de 72 anys d'edat, natural de Gaza i cap per la força ja que els israelians no acceptaven Feïssal al-Husseini com a cap de la delegació oficial palestina.

El seu va ser un discurs emotiu i rotund. Ni una sola vegada va intentar dissimular la importància de l'Organització per l'Alliberament de Palestina, el nom de la qual i el del president Arafat va esmentar en diverses ocasions enmig de l'evident molèstia de Shamir, que mirava en una altra direcció. Va dir que ell parlava en el nom "dels altres" (l'OAP) i que els era lleial. Va exigir la interrupció de l'establiment de nous colons israelians a Cisjordània. Va reclamar la restitució del Jerusalem àrab als palestins. Va dir, encara que de manera el·líptica que reconeixia l'existència d'Israel i va parlar obertament als presos i als exiliats recordant-los que s'acosta l'hora de ser lliures. Per si quedava en cap dubte, va acabar amb una cita textual de Iàsser Arafat: "No deixeu que la branca d'olivera, símbol de la pau, pugui caure de les mans".

Xafi no féu cap referència concreta al discurs de Shamir, que l'havia precedit en el temps. Però els portaveus de la

Qui mana, mana

La Conferència de Pau sobre l'Orient Mitjà ha servit per a fer palesa la soledat dels Estats Units al capdamunt de la comunitat internacional. Acostumats a dècades de confrontació entre les grans potències, es fa difícil de pair l'arrogància amb què els Estats Units assumeixen el seu nou paper i el patetisme amb què la Unió Soviètica s'enfonsa més i més en la crisi.

A Madrid, en els nivells formals, es buscava ressaltar el paper soviètic, però les referències de Borís Pankin (el qual, per cert, va referir-se a González dient que és el president de la república espanyola) no amagaven que, qui compta de debò és Jim Baker. Tant és així que ni

tan sols s'ha preguntat als soviètics què pensen sobre les propostes concretes de pau.

I si això era així en el nivell formal, en el nivell pràctic el predomini americà era escandalós. L'entrada de periodistes al Palau Reial estava gairebé vetada... tret que fores americà. Es va arribar a donar el cas de prohibir a fotògrafs europeus anar a pixar, mentre que els americans podien baixar a tastar els canapès. La seguretat de la cimera, especialment en els llocs pròxims al Palau Reial, anava a càrrec d'agents americans, els quals donaven ordres constantment a la Guàrdia Civil i a la policia espanyola. Els agents, evidentment, no amagaven gens ni mica

el seu armament, en alguns casos més propi de la guerra de les galàxies que no d'un país terrícol. Mentre que totes les delegacions viatjaven en cotxes posats a la seua disposició per part del govern espanyol, Bush viatjà en les enormes *limousines* decorades amb la bandera dels Estats Units com té per costum. Una caravana de prop de trenta vehicles i molta més escorta motoritzada de la que era habitual en les altres delegacions marca també la diferència.

Inclús en el monstruós centre internacional de premsa es podia escoltar el sospitós accent d'alguns guàrdies civils extraordinàriament rossos; els aparells de traducció simultània eren duts per una

HAFA GIL

empresa de Silver Spring (Maryland) i Baker es podia permetre el luxe d'ajornar una conferència de premsa durant quaranta-vuit minuts sense que els directors espanyols estrictes del recinte (els quals tallaven en sec qualsevol conferència de premsa que se n'anava més enllà de la mitja hora habitual i pactada) feren cap altra cosa que abaixar els intensos llums de la sala a fi que els periodistes no acabàrem asfixiats de calor o agafàrem la pallola. Sort que un italià va fer una pregunta al secretari d'estat sobre la Verge de Fàtima, el final del comunisme i la III Guerra Mundial. Si no la cosa hauria estat tant rutinàriament washingtoniana que a l'eixida hauríem quedat sorpresos en trobar-nos la Gran Vía allà on hauríem pensat que hi havia la Lafayette Square. **V.P.**

seua delegació, lliures de les galanteries diplomàtiques, sí que ho van fer. Hanan compromís territorial era la condició de la pau, tenia esperances. Ara, però, estic desolada i desconcertada amb el seu discurs".

Ashraui va anar molt lluny, qualificant el discurs de provocador i afirmant que Shamir és un racista.

Però malgrat tot això, l'esperança era palesa. Dimecres a la nit començaren a circular rumors sobre contactes extraoficials entre membres de la delegació israeliana i de la palestina.

I dijous hi va haver la primera trobada constatable, als passadissos de l'enorme sala de premsa. Hi van coincidir el portaveu dels palestins i un dels diputats de les petites formacions ultranacionalistes

israelianes que acompanya Shamir. Tots dos van parlar i es van encaixar les mans.

Si es té en compte que les delegacions s'havien negat a qualsevol gest amistós; que a Israel pots ser perseguit per la llei si es demostra que has tingut contactes amb l'OAP i tantes coses més, aquesta encaixada de mans no pot sinó qualificar-se d'insòlita i esperançadora.

La Conferència de Madrid, en la seua primera part, acabà divendres, per recomençar, quasi de manera immediata, amb les negociacions bilaterals, el lloc exacte de les quals, sense tanta càmera ni taquígrafs, es pactarà en el futur.

Vicent Partal